

Opgroeien

Hallepoortlaan-27
1060-BRUSSEL
T-02-533-12-11
info@opgroeien.be

ADVIES RAADGEVEND COMITÉ OPGROEIEN

adviesnummer: 2022/RC/07

Betreffende: de conceptnota "Toekomst kinderopvang in een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid" kaderend in Vroeg en Nabij

1. Adviesvraag

Op vraag van de leidend ambtenaar.

2. Gronden voor het advies

Het advies heeft betrekking op de opdracht van het agentschap inzake kinderopvang zoals omschreven in artikel 5 §1, 1° en artikel 5 §2, 1°, van het Decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Opgroeien Regie.

3. Behandeling

- De Kamer KO/PGO behandelde formuleerde op 21 september 2022 een advies over de conceptnota "Toekomst kinderopvang in een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid" kaderend in Vroeg en Nabij.
- Stukken die daarbij in bespreking werden genomen waren de eindnota strategische cirkel Kinderopvang.
- Het Raadgevend comité behandelde het advies in zijn vergadering van 29 september 2022.
- Stukken die daarbij in bespreking werden genomen waren 20220929_2.

4. Advies

De leden van de Kamer KO/PGO uiten hun globale appreciatie voor het geleverde werk, zowel inhoudelijk als de wijze waarop deze nota tot stand is gekomen en waardoor er een breed draagvlak is voor deze toekomstvisie bij de ruime groep (kinderopvangsector, gebruikers, experts, belanghebbenden, ...) die in dit traject werden betrokken. De leden kunnen zich dus zeker vinden in deze toekomstvisie voor de Vlaamse kinderopvang.

Het is daarbij ook sterk dat de visie vanuit de zorgvragen van gezinnen en de rechten van kinderen vertrekt.

Deze visie moet hoe dan ook in zijn totaliteit begrepen en benaderd worden aangezien alle elementen aan elkaar hangen. Het is dan ook van belang dat deze visietekst in zijn totaliteit naar beleid en realiteit vertaald wordt.

Het is noodzakelijk dat de uitwerking van deze visietekst gekoppeld is aan enerzijds een zorgzame transitie (heel wat aspecten hebben een serieuze impact op het huidige landschap) en anderzijds aan de nodige extra budgetten.

De leden willen er echter ook de aandacht op vestigen dat de eindnota kinderopvang een lange termijnvisie is en dat er binnen de sector kinderopvang momenteel heel wat acute noden zijn waar op korte en middellange termijn, met deze visie als richtsnoer, ook een antwoord op moet komen.

De Kamer wil graag verder betrokken blijven bij de verdere concrete vertaling en uitwerking van de lange termijnvisie in zijn diverse aspecten.

De kamer stelt daarom expliciet de vraag wat voor het Vlaamse politieke beleidsniveau het statuut is van deze visietekst als eindnota vanuit de strategische cirkel kinderopvang in het verdere proces tot realisatie van de krachtlijnen in de globale conceptnota Vroeg en Nabij.

De leden vragen ook naar uitklaring hoe het bestaande recente decreet Buitenschoolse Opvang en Activiteiten zich verhoudt tot het Vroeg en Nabij traject in het algemeen, en de toekomstvisie kinderopvang in het bijzonder.

Naast deze algemene aspecten, wenst de Kamer kinderopvang en preventieve gezinsondersteuning nog volgende punctuele adviezen en aandachtspunten over deze tekst inzake toekomstconcept kinderopvang mee te geven. Onderstaande opmerkingen werden onderschreven door minstens enkele, maar vaak ook alle leden van de Kamer.

- De leden zijn voorstander van de inclusiegedachte en dat elke kinderopvang zoveel mogelijk probeert inclusief te werken. Er moet daartoe echter ook voldoende draagkracht en de expertise zijn. Het zal nodig zijn om beroep te kunnen doen op het lokaal netwerk Huis van het Kind om bij te kunnen schakelen met extra mensen en expertise opdat inclusie gerealiseerd kan worden voor elk kind met (zeer) bijzondere zorgbehoeften. Hiervoor moet dan ook de nodige expertise in het netwerk aanwezig zijn.
- De leden van de kamer vinden de visie te beperkt tot het beleidsdomein WVG. Zeker de beleidsdomeinen onderwijs, werk en armoedebestrijding zijn belangrijke belendende sectoren die hier explicieter moeten benoemd worden. Deze visietekst gaat op dat vlak niet ver genoeg.
- De conceptnota is niet altijd even helder over de leeftijdsscope van de kinderen waarover het gaat, zeker wat betreft schoolkinderen. Gaat het enkel over kinderen in de eerste 1000 dagen (baby's en peuters), of ook over schoolkinderen, meer dan enkel kleuters? De basisfilosofie in deze visietekst, die ingebed is in de globale visie van Vroeg en Nabij, is immers niet af te lijnen tot enkel de jongste kinderen. De leden stellen zich vragen bij de pragmatische aflijning naar leeftijd die voor deze nota werd gehanteerd.
- Een aantal punten die in de tekst vermeld staan moeten nog verder verduidelijkt, geconcretiseerd en/of uitgewerkt worden:
 - o In deel 1.2: een gezin heeft inderdaad voldoende bestaansmiddelen nodig om kinderen te kunnen laten opgroeien. De automatische rechtentoekenning moet hier niet enkel toe bijdragen, deze is gewoon noodzakelijk.
 - o In deel 1.3 zorgt de verwoording van het begrip 'lokaal' voor onduidelijkheid. Voor kinderopvang is de eerstelijnszone (ELZ) niet de juiste maat voor lokale netwerking en samenwerking. Participatie op het niveau ELZ mag men niet van elke kinderopvang verwachten. Voor kinderopvang is de lokale netwerking te situeren op niveau Huis van het Kind, wat ook de geest in de gehele tekst is. De definitie in de voetnoot 15 maakt het daarom verwarrend. Het belang voor kinderopvang van lokale netwerking op niveau Huis van het Kind blijkt bijvoorbeeld ook in de samenlezing van voetnoot 16 en deel 3.1: om

outreaching tegemoet te kunnen komen aan het tijdig kinderopvang vinden door gezinnen die nog geen stabiele werksituatie hebben, is essentieel dat kinderopvang kan meewerken aan wat de lokale netwerking Huis van het kind hiertoe aan outreachende opdrachten opneemt.

Er wordt ook meegegeven dat de begrippen 'lokaal' en 'bovenlokaal' een hiërarchie kunnen doen uitschijnen die onterecht is.

- Deel 2.2 focust op de garanties van en voor elke basisvoorziening met opvangfunctie. Hierbij wordt terecht gewezen op de plaats van deze basisvoorziening een breder netwerk. De tekst mag hier iets explicieter maken dat dit geen éénrichtingsverkeer is van het netwerk naar de basisvoorziening, en dat deelname aan het lokaal netwerk Huis van het Kind niet vrijblijvend mag zijn. Een actieve wisselwerking is essentieel, de verbinding is best ook steviger dan louter 'functioneel': een actieve mede- en samenwerking en deelname aan een groter geheel. Dit is noodzakelijk als we willen dat het concept van netwerk Huis van het Kind effectief werkt.
- Het hebben van 'voldoende' schaalgrootte (op blz. 20): de tekst is niet voldoende helder wat daar juist onder te verstaan, wat is 'voldoende'. Bovendien hangt het hebben van expertise niet zonder meer samen met (enkel) voldoende schaalgrootte, Sommige kleinschalige opvanginitiatieven kunnen door hun specifieke focus juist veel expertise op een bepaald vlak hebben. Een exclusieve koppeling van schaalgrootte aan expertise is wat kort door de bocht. Aansluitend hierbij, gaat niet elk lid akkoord met de stelling van 'de niet verenigbaarheid in één persoon van verschillende functies en rollen in een kinderopvangvoorziening'. De leden vatten wel de algemene geest van wat in dit tekstdeel wordt bedoeld, en vanuit welke vaststellingen dit naar voor wordt geschoven. Dit kan voor heel wat bestaande kinderopvang heel zwaar aankomen. Dat de tekst meerdere vormen van schaalgrootte openlaat is anderzijds wel positief. Dit neemt niet weg dat dit punt inzake schaalgrootte verder uitgediscussieerd moet worden, en dat hoe dan ook voldoende tijd en ruimte voor transitie zal nodig zijn.
- In 2.3 pleit de tekst voor een financiering in een gelijk speelveld. De leden scharen zich hier unaniem achter. Echter, de allerlaatste zin van dit deel, nl. dat persoonsvolgende financiering in de kinderopvang in kinderopvang leidt tot minder keuzevrijheid, meet ongelijkheid voor de ouders (blz. 27), is te ongenueanceerd. De mondelinge toelichting dat dit wordt aangetoond door wetenschappelijk onderzoek, vergt minstens een verwijzing naar welk onderzoek, en de nuances in de onderzoeksconclusies ter zake. Daarnaast kunnen de leden zich vinden in de visie dat elke ouder de kans moet hebben om de opvangkost te betalen volgens financiële draagkracht, en dat er daartoe voldoende beschikbaar aanbod voor elk gezin moet zijn. Dit sluit op zich echter niet uit dat er toch nog een niche kan bestaan van opvang die met een vrije prijs blijft werken als ouders er zelf voor kiezen om die vrije (hogere) prijs te betalen, zolang zulke opvang met een vrije prijs niet noodzakelijk wordt om voor alle gezinnen voldoende en betaalbare kinderopvang beschikbaar te hebben.
Gezien er in de Kamer over deze mogelijkheid om met vrije prijs te werken geen unanimititeit was, moet dit nog verder uitgeklaard en uitgediscussieerd worden.
- In verband met de passage op blz 28 over de noodzaak tot meer handen op de werkvloer, en de nodige verbetering van de ratio, wijzen de leden van de Kamer er op dat - om dit echt mogelijk te maken - ook alle aandacht moet gaan naar gelijk loon voor gelijk werk, gekoppeld aan volwaardige loon- en arbeidsvoorwaarden voor elkeen die in de kinderopvang werkt.
- De leden van de Kamer kunnen zich vinden in hoofdstuk 3 over de spilfunctie van het Huis van het Kind. Echter, het is jammer dat hier nergens het lokaal loket kinderopvang

expliciet wordt benoemd. Gekeken vanuit kinderopvang zou het Huis van het Kind een doorontwikkeling van het Lokaal Loket moeten kunnen realiseren, over de grenzen van de sectoren heen in functie als een lokale dimensie en realisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid.

Voor de voorzitter van het Raadgevend comité Opgroeien, afwezig

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Mieke Segers', written in a cursive style.

Mieke Segers, ondervoorzitter Raadgevend comité Opgroeien